

Hankelepingute muutmine ja vääramatü jõud.

1. Hankelepingute muutmine ja vääramatü jõud

Riigihanke tulemusena sõlmitud hankelepingud on võlaõiguslikud lepingud ning nende täitmisele tuleb rakendada võlaõigusseaduses sätestatud ning lepingus kokku lepitud. Riigihangete seadus ei sekku hankelepingu täitmisesse rohkem, kui üksnes hankelepingu muutmise (RHS § 123) ning teatud juhtudel ka ülesõtlemlse küsimustes (RHS § 124). RHS § 123 kohane hankelepingu muutmine ei ole samastatav VÕS § 103 olukorraga, kus lepingupool ei saa vääramatü jõu tõttu oma lepingulisi kohustusi täita. Enamasti on hankelepingutes vääramatü jõu klauslites kokku lepitud ning need reeglid võivad olla erinevad, seepärast tuleb iga lepingut vaadelda eraldi.

Eriolukorrast tulenevaid asjaolusid võib olenevalt hankelepingust vääramatüks jõuks pidada ja sellisel juhul tuleb lähtuda lepingus sisalduvatest vääramatü jõu klauslitest. Juhul kui lepingus on ette nähtud lepingu muutmise võimalus tulenevalt vääramatüst jõust ning muudatuse ulatus, sisu ja kohaldamistingimused, näiteks hinna läbivaatamise kohta, olid riigihanke alusdokumentides selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt ette nähtud ja sealjuures ei muudeta lepingu üldist olemust, siis on hankelepingu muudatused lubatud RHS § 123 lg 1 p 2 alusel.

Olukorras, kus lepingus ette nähtud regulatsioon RHS § 123 lg 1 p 2 nõuetele ei vasta, kuid hankija soovib ikkagi kokku leppida hankelepingu muutmises, näiteks tasuda pakkujale perioodil, kus pakkuja ei saa teenust osutada, nõ ootetasu, tuleks muudatust hinnata mõne teise RHS § 123 lg 1 p-i valguses. Näiteks RHS § 123 lg 1 p 4 alusel võib lepingut muuta, kui muudatuse põhjustavad hoolsale hankijale ettenägematud asjaolud, kusjuures hankelepingu üldist olemust ei muudeta ja ühegi muudatuse väärtus ei ületa 50 protsenti hankelepingu algsest maksumusest. Seega, hoolsale hankijale ettenägematud asjaolud, milleks saavad olla näiteks eriolukorraga seoses hankijale pandud kohustused, võivad olla lepingu muutmise aluseks, kui muudatuse väärtus on võimalik välja arvutada ja see ei ületa 50 protsenti lepingu algsest maksumusest. RHS § 123 lg 1 p 4 alusel lepingu muutmise järel tuleb 10 päeva jooksul esitada riigihangete registrile hankelepingu muutmise teade.

Väiksemat rahalist väärtust omavate mudatuste korral on võimalik kasutada ka RHS § 123 lg 1 p 1 sätestatud muutmise alust. See tähendab, et hankelepingu üldist olemust, näiteks hankelepingu eset, ei muudeta ja muudatuse väärtus ei ületa rahvusvahelist piirmäära ning muudatuste väärtus kokku ei ületa 10 protsenti asjade või teenuste või 15 protsenti ehitustööde hankelepingu algsest maksumusest või 10 protsenti kontsessioonilepingu algsest maksumusest.

Rahandusministeerium saab anda selgitusi ainult riigihangete seaduse kohta, võlaõigusseaduse, sh vääramatü jõu tõlgendamise küsimustes palume pöörduda kas õigusnõustajate või teiste pädevate asutuste poole. Pikemalt on võimalik vääramatüst jõust lugeda näiteks järgmistelt veebilehtedelt:

<https://www.eversheds-sutherland.com/global/en/where/cee/estonia/-ee/overview/news/shownews.page?News=en/estonia/ee/koroona-covid-19>
<https://www.sorainen.com/et/valjaanded/koroonaviirus-kui-force-majeure/>
<https://www.rmp.ee/uudised/juhile/vaaramatu-joud-covid-19-mottes-olemasolevad-lepingud-ja-hetkel-solmitavad-lepingud>
<https://rask.ee/soovitused-ettevotluseks-eriolukorras/lepingulised-suhted>

https://www.riigiteataja.ee/oigusuudised/kohtuuudiste_nimekiri/1378
https://www.juridica.ee/article.php?uri=2004_8_mis_on_v_ramatu_j_ud

<https://derlingprimus.eu/et/eriolukorra-teavet-ettevotjatele/>

2. Riigihangete arвете maksetähtajad

Kaubandus- Tööstuskoda on teinud Vabariigi Valitusele ettepaneku vaadata üle riigihangete maksetähtajad ning rakendada kiirendatud tasumist. Selgitame, et maksimaalsed riigihangete arвете maksetähtpäevad on kehtestatud võlaõigusseaduses. Riigihangetes on need üldjuhul kas 30 päeva või 60 päeva, olenevalt hankija liigist.

Kuna seadus näeb ette üksnes maksimaalsed tähtajad, on hankijatel lubatud arवेid maksta kiiremini. Soovitame eelnevast lähtudes hankijatel võimalusel arवेid tasuda kiiremini kui seaduses sätestatud, eriti nendele ettevõtjatele, kes tegutsevad majandussektorites, mis on kõige enam negatiivselt viiruse levikust ja sellest tingitud olukorrast mõjutatud.